

## Otevřený dopis Fóra Věda žije! premiérovi Petru Nečasovi

V Praze dne 11. října 2010

Vážený pane premiére,

politika výzkumu, vývoje a inovací (VaVal) patří k dlouhodobě deklarovaným prioritám vlád České republiky. Průběžná zpráva auditu výzkumu, vývoje a inovací konsorcia pěti odborných zahraničních firem v rámci projektu MŠMT (zveřejněno 23. 9. 2010; dále jen audit VaVal) potvrdila oprávněnost kritiky stávající situace v oblasti VaVal. Vědní politika v ČR postrádá koncepci, strategické řízení, adekvátní evaluace a zpětnou vazbu výsledků VaVal. Principy současného řízení a evaluace („kafemlejek“) jsou pro kvalitu a konkurenceschopnost VaVal v ČR zcela kontraproduktivními. Cílem aktivit občanského sdružení Fórum Věda žije! je podpořit věcnou diskusi o vědní politice a informovat o dílčích problémech zainteresované subjekty a politické aktéry. Jsme přesvědčeni, že jediným východiskem z dnešní uměle vyhocené situace je konstruktivní dialog. Zásadní výhrady k současnému stavu v oblasti VaVal shrnujeme v následujících bodech:

1. Česká vědní politika postrádá důraz na kvalitu výstupů VaVal dle mezinárodních parametrů. Tuto výtku obsahuje mj. i předběžná zpráva zahraničního auditu VaVal. Metodika hodnocení výzkumu a vývoje stimuluje masovou produkci nekvalitních výsledků a postrádá zpětnou vazbu vlivu financování na kvalitu. Hodnocení inovací je čistě administrativní a snadno manipulovatelné. Rovněž audit VaVal došel k závěru, že tato Metodika je schopna zcela zdeformovat vědeckou a výzkumnou praxi, a doporučuje její používání okamžitě ukončit a vytvořit nový systém evaluace. Principy evaluace výzkumu i inovací by měly odpovídat mezinárodním standardům.
2. Management politiky VaVal v ČR dlouhodobě ignoruje stanoviska a věcné připomínky odborné veřejnosti. Politika VaVal je determinována úzkým a uzavřeným okruhem zájmových skupin.
3. „Černou dírou“ veřejných prostředků na VaVal jsou dnes zejména resortní programy, v nichž - přes značný objem finančním prostředků - probíhá naprosto nedostatečná kontrola a evaluace. V rámci programu TIP Ministerstva průmyslu a obchodu byla v roce 2010 dokonce pětina prostředků alokována bez jakéhokoliv hodnocení! Skutečnost, že má v letech 2010-2011 podpora tohoto programu ze státního rozpočtu vzrůst téměř o 1 mld. Kč, považujeme v době rozpočtových škrťů za kuriózní. Pro efektivní a transparentní systém financování VaVal je nezbytné dokončit záměr redukce poskytovatelů podpory VaVal.
4. Hlavním aktérem inovací musí být průmyslový sektor, neboť motorem i kritériem úspěšné inovace je zisk. Vzhledem k rozdílné podstatě výzkumu a inovací (a jejich hodnocení) považujeme za nezbytné oddělit financování a evaluaci těchto dvou složek VaVal a přejít od přímé podpory projektů soukromých podniků k systému daňových úlev, jak je to obvyklé v zahraničí.
5. Zodpovědnost za dnešní vyhocenou situaci a řadu nekoncepčních kroků nese především Rada vlády pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI). Skutečnost, že personální složení stávajícího předsednictva RVVI je ze dvou třetin identické s předcházejícím, není zárukou nanejvýš žádoucí změny fungování RVVI.

6. Stávající sekretář RVVI, který zároveň předsedá některým komisím Rady, je v této funkci kontinuálně od vzniku tohoto orgánu. Sekretář Rady opakovaně překračoval své kompetence, účelově manipuloval s materiály a daty.
7. Nepokládáme za optimální stávající rozdělení kompetencí v oblasti politiky VaVal mezi RVVI a MŠMT. Domníváme se, že je žádoucí přehodnotit status, kompetence a pozice RVVI a MŠMT v systému VaVal.
8. Kooperace a optimální komunikace jednotlivých složek VaVal je pro fungování celého systému VaVal zcela klíčová. Stávající konfrontace, které vztahy mezi jednotlivými složkami VaVal nebezpečně vyhrocují, musí nahradit věcná diskuse jako východisko hledání koncepčních řešení. Současně považujeme za nepřijatelné, aby byl nadále zcela ignorován postoj odborné veřejnosti, jak se tomu dosud vytrvale dělo.

Věříme, pane premiére, že s ohledem na význam výzkumu, vývoje a inovací pro prosperitu ČR, budete koncepčním a systémovým otázkám VaVal a názorům odborné veřejnosti věnovat patřičnou pozornost, jak jste v minulosti přislíbil. Za sdělení Vašeho postoje k výše vyjmenovaným bodům Vám předem děkujeme.

S pozdravem

Marek Piliarík

Martin Krummholz

Zdeněk Kameník